

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ ІНТЕГРАЦІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПІДГОТОВКУ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У сучасному цифровому світі технології відіграють ключову роль у всіх сферах життя, зокрема й в освіті. Здобувачі вищої освіти активно використовують цифрові інструменти, як-от штучний інтелект (ШІ), що сприяє персоналізації, практичній спрямованості та підвищенню ефективності навчання. Дослідження ролі ШІ у підготовці вчителів фізичної культури є актуальним завданням, яке відповідає нинішнім тенденціям розвитку освіти. Впровадження ШІ в освітній процес може значно підвищити його якість та ефективність, а також допомогти майбутнім педагогам опанувати необхідні знання та вміння для успішної професійної діяльності. Підготовка вчителів фізичної культури в Національному університеті фізичного виховання і спорту України (НУФВСУ) передбачає не лише поглиблення фахових знань та навичок, але й формування ключових компетенцій, необхідних для успішної діяльності в цифровому суспільстві, серед яких особливе місце займає цифрова компетентність.

Закон України «Про освіту» [1] визначає інформаційно-комунікаційну компетентність однією з ключових для сучасної людини. Тому вдосконалення цифрової компетентності майбутніх педагогів, зокрема вчителів фізичної культури, є надзвичайно важливим. Використання можливостей ШІ є вагомим фактором для покращення цієї компетентності.

З метою дослідження рівня використання цифрових технологій, зокрема ШІ, серед здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників (НПП) НУФВСУ було проведено опитування [2]. Отримані результати свідчать про те, що здобувачі вищої освіти НУФВСУ активніше використовують ШІ в навчанні, ніж НПП у викладанні. ChatGPT є найпоширенішим інструментом як серед студентів, так і серед викладачів.

В умовах воєнних дій в Україні, роль онлайн-освіти та цифрових технологій, зокрема ШІ, значно зросла. ШІ відкриває широкі можливості для трансформації освітнього процесу: автоматизація адміністративних процесів, аналіз даних та прогнозування результатів навчання, створення та аналіз поточного та підсумкового контролю,

створення індивідуальних траєкторій навчання, автоматизація зворотного зв'язку, розробка інтерактивних навчальних програм. ШІ також можна використовувати для розробки фізичних вправ, систем відеоаналізу рухів, програм-імітаторів, тренувань, відстеження рухової активності, фізичного стану та оцінки розвитку рухових якостей. Тому майбутнім вчителям фізичної культури необхідно отримати базові знання про ШІ та його можливості через включення до освітньо-професійної програми зі спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) відповідних дисциплін чи їх окремих тем, розвивати навички використання ШІ-інструментів на практичних заняттях та створювати навчальні ресурси щодо використання ШІ у фізичному вихованні та спорті. Зокрема, використання ChatGPT [3] та Gemini [4] при вивченні дисципліни «Активний туризм в освітній і виробничій сферах» може бути ефективним для отримання додаткової інформації, створення презентацій, розробки комплексів вправ для підготовки до подорожей туристів різних вікових груп, рекреаційно-оздоровчих програм, туристичних маршрутів, підготовки списків спорядження та організації харчування з урахуванням виду туризму, кількості учасників та тривалості походу.

Наведемо приклади використання ШІ здобувачем вищої освіти. Виконуючи завдання та розробляючи туристичний маршрут Вінницькою областю України, здобувач вищої освіти звернувся з запитом до ШІ. Отримана інформація демонструє важливу проблему використання ШІ для створення туристичних маршрутів та опису атракцій: **неточність та некоректність даних**. ШІ може генерувати інформацію, яка містить помилки в назвах, розташуванні об'єктів або навіть вигадувати неіснуючі місця (табл. 1).

Таблиця 1

Приклад виконання роботи за допомогою ШІ

Інформація надана ШІ	Інформація з офіційних джерел
Ландшафтний парк Мурафський.	Офіційна назва – регіональний ландшафтний парк «Мурафа».
Печера Млинки, розташована в південній частині Вінницької області і є однією з найбільших карстових печер на території України.	Млинки – гіпсова печера, геологічна пам'ятка природи загальнодержавного значення в Україні. Розташована біля села Залісся Чортківського району Тернопільської області.
Природний комплекс Крімська Долина.	Напевно стосується природно-заповідного фонду АР Крим.
Дендропарк Миколаївський, розташований на заході Вінницької області.	Інформація про згаданий дендропарк в мережі відсутня.

Тобто, ШІ – це потужний інструмент, але не безпомилковий, вміє швидко обробляти великі обсяги даних, але не завжди коректно їх інтерпретує. Здобувачам вищої освіти варто перевіряти отриману інформацію щодо назви, розташування, використовуючи офіційні сайти, карти, туристичні портали. Тобто, ключовим є розвиток критичного мислення та необхідно перевіряти інформацію, яка здається неправдоподібною або суперечливою. Загалом варто звертати увагу здобувачів вищої освіти, що ШІ є лише початковим етапом дослідження, допомагає знайти загальну інформацію або генерувати ідеї, але подальша робота з перевіркою та аналізом даних залишається за студентом. ШІ виступає як допоміжний інструмент, а не заміна людському інтелекту та не абсолютна істина. Остаточні висновки та рішення повинні прийматися людиною на основі перевірених даних. Тому, створення практичних занять, на яких здобувачі вищої освіти зможуть опанувати використання ШІ-інструментів для вирішення професійних завдань та розробка навчально-методичних матеріалів, що описують можливості та обмеження ШІ в контексті фізичного виховання та спорту є напрямком подальшої роботи НПП.

Отже, ШІ є потужним інструментом для навчання та розвитку цифрової компетентності майбутніх вчителів фізичної культури, а також для надання індивідуальної підтримки студентам. Незважаючи на значні переваги, використання ШІ пов'язане з ризиком отримання неточної або некоректної інформації, що підкреслює необхідність критичного аналізу та верифікації даних з використанням надійних джерел. Важливо використовувати ШІ відповідально та етично, розробляючи та впроваджуючи відповідні правила та норми в освіті.

Література:

1. Концепція розвитку цифрових компетентностей : схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-p#Text>
2. Бричук М. С., Венгер І. О., Костюченко О. М. Використання штучного інтелекту в освітньому процесі НУФВСУ. *Використання штучного інтелекту в наукових дослідженнях та прикладних розробках*: збірник матеріалів науково-практичної конференції, м. Київ, 11 квітня 2024 р., ПІМЕ ім. Г. Є. Пухова НАН України. 2024. С. 23–25.
3. [chatgpt.com.ua](https://chatgpt.com/ua)
4. gemini.google.com